

LÁSZLÓ SÁRA

Keleti nyelvek és kultúrák
BA, 5. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Somodi Júlia
egyetemi docens, KRE BTK

A MAGYAR GYERMEKIRODALOM JAPÁN FORDÍTÁSAI. AZ ONOMATOPOEIÁK FORDÍTÁSÁNAK VIZSGÁLATA PÁRHUZAMOS KORPUSZON

Kulcsszavak: *onomatopoeia; gyermekirodalom; fordítástudomány; átváltási művelet; hang-utánzó-és hangulatfestő szó*

A hangutánzó-és hangfestő szavak, összefoglaló nevükön onomatopoeiák számos nyelv szerves részét képezik, számuk pedig különösen magas a kínai, a koreai, a japán és a magyar nyelv esetében. Ezek közül a japán nyelvben a tudomány jelenlegi állása szerint több ezer onomatopoeia létezik, melyek használati és fordítási lehetőségeiről meglehetősen sok szakirodalom foglalkozik. Szerepük a gyermekirodalomban meghatározó, hiszen kifejezőerejükkel megelevenítik a történetet a gyermekek számára. Ugyanakkor csekély az olyan kutatások száma, amelyek az onomatopoeiákkal összefüggésben vizsgálják a fordítói döntések arányát magyarról japánra történő fordítás esetén, így a kutatás elsődleges motivációját ez adta.

Az általános célkitűzésem az volt, hogy a korpuszvizsgálathoz gyűjtött példák mentén rámutassak az egyes fordítói megoldások nyelvben gyökerező okaira, illetve hogy megnézzem, mely eljárások alkalmazhatóak a magyar hangfestő szavak japánra fordítása során. Elemzésem alapjául elsősorban a Klaudy Kinga (1991) által leírt lexikai és grammatikai átváltási műveleteket vettem, mely osztályozást Vinay és Darbelnet (1958/1995) taxonómiájával egészítettem ki. Hipotézisem szerint a japánra fordítás során gyakori művelet lesz az ekvivalencia, a bővítés és a felbontás, melyek közül az utóbbi kettő okát a japán onomatopoeiák szerkezetére, illetve a magyar nyelv igekötőhasználatára és részletező tagolására alapoztam. Az ekvivalencia esetén a szakirodalomra támasztott hipotézisem az volt, hogy aránya magas lesz az állathangok visszaadása során. Az ehhez szükséges nyelvi példákat a magyar gyermekirodalom klasszikusai közül válogattam, majd miután mindegyikhez rendeltem legalább egy műveletet, megoszlásukat kördiagrammon ábrázoltam.

A kijött eredmények alapján az előzetes feltevéseimet tudtam igazolni a példákon keresztül, ugyanakkor voltak a várttól ellenkező arányban előforduló eljárások (szó szerinti fordítás), valamint sajátos fordítói megoldások (kölcsonzés) is. A dolgozat konklúziója, hogy a várt megoldások eredményesnek bizonyulnak a fordítás során, ugyanakkor általános törvényszerűséget nem minden esetben lehetett felmutatni, így a jövőben érdemes lenne elvégezni ugyanezen kutatást nagyobb korpuszon, más műfordítások szemrevételeivel.